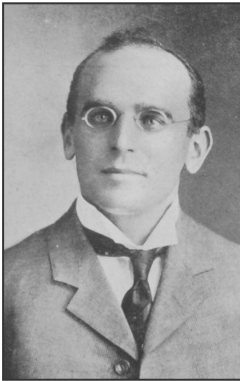

Miloslav Trnka

O českodubském rodáku Václavu Jírovi, brusiči drahokamenů

Na staré fotografii z časopisu Zlatá Praha hledíme do spokojené tváře Václava Jíry, někdejšího majitele závodu na broušení drahokamů v australském městě Sydney. Díky zmínce na webu turnovské Městské knihovny víme, že se narodil v Českém Dubu a zemřel 6. srpna 1922 v Sydney. Do sbírek turnovského či některému pražskému muzeu možná také věnoval australské opály.

První novinářskou zprávu o Václavu Jírovi - a nadlouho také poslední - vlastně podal jen cestovatel Josef Kořenský v roce 1908 ve výše zmíněném časopise pod názvem ZA DRAHÝMI OPÁLY, s podtitulkem Výlet českého kamenáře do pustin australských (Zlatá Praha, č. 1, ze dne 25. září 1908, s. 7.):

„Pan Jíra vyučil se umění brusířskému v Turnově. Jako mladík odešel do Londýna a našel tam živobytí. Po šesti letech přijal nabídku od firmy australské a vydal se jako brusič drahokamenů do Sydney, kde žije již deset let. Brusířský závod v ulici Pittově čís. 132 stal se brzy vlastním majetkem našeho krajana, a nápis firmy jeho zní: „W. G. Jíra, Dealer in Precious Stones.“ Kabelová adresa našeho obchodníka zní pouze „Jíra-Sydney“.

Pan Jíra potázel se s dobrou, že se rozjel až do Austrálie. Nelituje toho do dneška. Jako „lapidář prvního řádu“ (high-class-gem-cutter) má se náležitě k světu a zvelebuje svůj závod den ode dne utěšeněji. V brusířnách zaměstnává několik lapidářů i z Turnova povolanych. Za mé návštěvy v Sydney přicházeli k Jírovi lidé každou chvíli s perlami, surovými opály a zlatým křemenem, aby zboží prodali, jiní pak, aby si vybroušené drahokameny koupili a odnesli. Vidál jsem nejčastěji opály, řidčeji safíry, rubíny, smaragdy a diamanty. Drahý opál stal se v Australii národním kamenem, ač snad nedostihuje hrou duhových barev červenických opálů dobývaných z trachitické horniny u Košic v Uhrách, ba snad ani mexických opálů z Esperanzu. Ale tak mívá jen někteří kamenáři.

Pan Jíra povznesl a rozšířil svůj závod poslední dobou tak, že dojíždívá na delší dobu do Evropy a navazuje obchodní styky s kamenáři pařížskými, idarskými a ovšem také s turnovskými. Předloni objevil se náš sydneyjský odborník pojednou v lázních Sedmihorských. Nepoznal jsem ho, ač seděl u blízkého stolu. Účes a brejle změnily jeho vzezření k nepoznání, a pan Jíra vypadal již zcela po australsku. Navštívenka poslaná k mému stolu vyjasnila situaci, a ve chvíli tiskl jsem již pravici australskému příteli.“

Cestovatel Josef Kořenský pak velmi podrobně vypravoval celý Jírův dobrodružný zámořský příběh (práce prospektora - hledače vzácných nerostů a drahých kovů v australské pustině Jíru málem stála život), a to na pokračování celkem v pěti číslech Zlaté Prahy (1908, č. 1 - 5). Po víc než století tedy ještě zbývá rozhlédnout se po přesném datu podnikatelova narození v matrikách farního úřadu při děkanském kostele Seslání Ducha svatého v Českém Dubu.

V nalezeném záznamu se praví, že Václav Jíra přišel na svět dne 6. září 1871 o páté hodině ranní v Českém Dubu, v tamním zámeckém okrsku čp. 21 (areál zámku s okolím, dnes čtvrtá městská část). Téhož dne ho jmény Václav Zachariáš, jak dál pěkně psáno: „... pokřestil Josef Kovář, kaplan, bábila Terezie Tvrzníková z Loukovic č. 6, nezkoumaná. Otec: Ferdinand Jíra rodič z Bílého č. 15, kovářský pomocník v plynárně v zámeckém okresu v Dubě čís. 21, manželský syn Jana Jíry chalupníka na Bílém č. 15 (Bělá, Bílý, Bilai, dnes Bílá okr. Liberec) a Marie, dcery Josefa Hořáka, domkáře z Vlčetína č. 27 (nyní část obce Bílá). Matka: Terezie nar. v Bohdánkově v okresu Dubském, (dnes rovněž část obce Bílá v okr. Liberec) manž. dcera Václava Langa domkáře z Bohdánkova a Terezie rodem Dědkové, půlsedlákovy dcery z Petrašovic č. 38 v okresu Dubském. Levans: Jan Jíra vodič parního stroje v zdejší továrně, bytem v Dolánkách v Dubě č. 51. Testis: Terezie, vdova po Filipu Tvrzníkovi, domkáři z Loukoviček č. 3.“

Krásné australské opály stále patří mezi nejžádanější. Jen jejich cesta k zákazníkovi je jistě mnohem klikatější, než za dob působení českého brusiče v Austrálii.

Prameny

Josef Kořenský: ZA DRAHÝMI OPÁLY. Zlatá Praha, ročník 26, 1908-1909, č. 1, ze dne 25. září 1908, s. 7.

Státní oblastní archiv Litoměřice. Sběrka matrik Severočeského kraje [http://matriky.soalitomeric.cz/matriky_lite]
Fara Český Dub, N 1862-1877 (Taufmatrik für Böhmisch-Aicha), sign. L 20/13, fol. 356, snímek 371/614.